

Adriana Silvica
LEFTER

doctorandă, Universitatea Pedagogică de Stat
Ion Creangă din Chișinău;
Școala Gimnazială Elena Doamna, Tecuci, Galați

Viziunea strategică a proiectelor educaționale europene: un catalizator pentru dezvoltarea competenței strategice la cadrele didactice

CZU 37.091 | doi.org/10.5281/zenodo.19955057

Rezumat: Articolul își propune să examineze rolul viziunii strategice a proiectelor educaționale europene și necesitatea de a dezvolta competențe-cheie la cadrele didactice în acest context comunitar marcat de schimbări sociale și de o evoluție tehnologică foarte rapidă. Succesul și impactul inițiativelor educaționale la nivel atât național, cât și internațional are la bază dezvoltarea competenței strategice la cadrele didactice. Articolul își propune să analizeze în detaliu modul în care coordonarea sau implicarea în proiecte europene precum eTwinning și Erasmus contribuie la dezvoltarea competenței strategice. Prin exemplificarea concretă, derivată din experiența directă de coordonare a unor astfel de proiecte, se urmărește identificarea legăturilor dintre viziunea strategică și formarea competenței strategice, care transformă profesorii în agenți proactivi de schimbare și inovare, capabili să contribuie semnificativ la modernizarea și adaptarea sistemelor educaționale.

Cuvinte-cheie: viziune strategică, competență strategică, proiecte educaționale europene, eTwinning, Erasmus+.

Abstract: The article aims to examine the role of the strategic vision of European educational projects and the need to develop key competences in teachers in this European context marked by social changes and very rapid technological evolution. The success and impact of educational initiatives both at national and international level is based on the development of strategic competence in teachers. The article aims to analyze in detail how the coordination or involvement in European projects such as eTwinning and Erasmus contributes to the development of strategic competence. Through concrete examples, derived from direct experience in coordinating these projects, the aim is to identify the links between strategic vision and the formation of strategic competence, which transform teachers into proactive agents of change and innovation, capable of significantly contributing to the modernization and adaptation of educational systems.

Keywords: strategic vision, strategic competence, European educational projects, eTwinning, Erasmus+.

Educația stă la baza dezvoltării societății moderne, având un rol esențial în creșterea economică și în încurajarea coeziunii sociale. În zilele noastre, caracterizate prin multiple provocări globale și prin o evoluție tehnologică fără precedent, educația se confruntă cu o presiune permanentă privind adaptarea și inovarea.

Rolul educației s-a schimbat: ea nu mai este percepută ca un proces de transmitere de cunoștințe, ci e considerată un proces complex de formare de competențe adaptative, astfel încât elevii de astăzi, adulții de mâine, să dețină competențele necesare pentru integrare într-o societate viitoare, marcată de progrese teh-

nologice și sociale. Este foarte important ca în acest context cadrele didactice să fie capabile să anticipateze tendințele viitoare, să planifice acțiuni eficiente și să fie ele înseși capabile de adaptare la noile realități. Aceste procese pot deveni posibile dacă profesorii dețin o gândire strategică care le permite să planifice acțiuni eficiente, să anticipateze tendințe și să formuleze strategii coerente de implementare.

Uniunea Europeană a stabilit un cadru strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale (2021-2030). Acest cadru subliniază importanța corelării politicilor naționale cu cele europene, precum și necesitatea unei abordări sustenabile în proiectele educaționale. Documentul evidențiază următoarele direcții principale:

- creșterea incluziunii și a echității în educație;
- dezvoltarea competențelor digitale și transversale;
- promovarea sustenabilității și a educației pentru dezvoltare durabilă [8].

Viziunea strategică în educație la nivel european este un model conceptual amplu, care are la bază analiza prospectivă strategică. Comisia Europeană definește analiza strategică prospectivă ca fiind o „disciplină care constă în explorarea și anticiparea unor evoluții pentru a modela viitorul pe care îl dorim” [5]. Un aspect foarte important al acestei abordări este construirea unei viziuni comune la nivel european. Un rol important în stabilirea acestei viziuni îl are Spațiul European al Educației (SEE), care susține cooperarea între statele membre, vizând, astfel, monitorizarea rezultatelor în direcția viziunii comune. „Cadru strategic al Spațiului European al Educației a fost instituit pentru a structura colaborarea dintre statele membre ale Uniunii Europene (UE) și principalele părți interesate în vederea realizării viziunii lor colective” [6].

La nivel european, viziunea strategică constă în cinci priorități strategice:

- îmbunătățirea calității, a echității, a incluziunii și a reușitei pentru toți în educație și formare;
- transformarea învățării pe tot parcursul vieții;
- îmbunătățirea competențelor și a motivației în profesia de cadru didactic,
- consolidarea învățământului superior european;
- sprijinirea tranziției ecologice și digitale în și prin educație și formare [1].

În paralel, în anul 2021, în urma pandemiei de COVID-19, a fost adoptat Planul de Acțiune Digitală (2021-2027), care include acțiuni concrete de adaptare a sistemelor naționale de educație la era digitală, precum:

- încurajarea dezvoltării unui ecosistem de educație digitală de înaltă performanță;
- dezvoltarea aptitudinilor și a competențelor

digitale relevante pentru transformare digitală.

„Educația digitală îi ajută pe cursanții de toate vârstele să își dezvolte abilitățile digitale de care au nevoie pentru a prospera în lumea conectată de astăzi. Făcând educația mai flexibilă, mai incluzivă și mai accesibilă, educația digitală joacă un rol esențial în crearea unui sistem educațional modern și rezilient în întreaga Uniune Europeană (UE)” [4].

La nivel național, în România, prin proiectul *România Educată*, se abordează această viziune europeană, care vizează direcții diferite de acțiune, măsuri specifice și o strategie pe termen lung, după cum urmează: cariera didactică, management și guvernare, finanțarea sistemului de învățământ preuniversitar, infrastructura sistemului de educație, curriculum și evaluare centrate pe rezultate, educație incluzivă de calitate pentru toți copiii, alfabetizare funcțională, promovarea educației STEAM, digitalizare, reziliență.

În Republica Moldova, există proiecte care promovează clar viziunea europeană, precum *Educație pentru democrație în Republica Moldova (2019-2026)*, cu accentul pe cetățenia activă și participarea civică. S-a adoptat Strategia Educația 2030, în care sunt identificate direcții similare cu Agenda Europeană pentru Educație și Formare 2030 (echitate și incluziune, digitalizare, învățare pe tot parcursul vieții, calitate); se implementează proiectele Băncii Mondiale *Îmbunătățirea calității educației*, care vizează modernizarea infrastructurii și dezvoltarea educației STEM.

Este extrem de important ca un cadru didactic să cunoască viziunea europeană a educației, deoarece aceste informații pot sta la baza conceperii unui proces instructiv-educativ și a unei practici pedagogice aliniate cu obiectivele și valorile comune ale Uniunii Europene. Cunoașterea acestei viziuni joacă un rol crucial în dezvoltarea competenței strategice a cadrului didactic, în special prin implementarea de proiecte educaționale la nivel european, cum ar fi cele finanțate prin programele *Erasmus+* sau *eTwinning*.

Din cele prezentate, putem concluziona că la nivelul UE există o viziune comună asupra educației și asupra direcțiilor de dezvoltare. În centrul acestora stau elevul și cadrul didactic. O asemenea realitate determină o înțelegere strategică a rolului lor în sistemele educaționale naționale și europene. Implementarea acestei viziuni va avea succes și va deveni realizabilă în contextul în care cadrele didactice o vor adapta la realitatea din propria școală sau clasă.

Implementarea viziunii strategice este la îndemâna cadrelor didactice atât prin activitățile școlare, cât și prin cele extrașcolare. O altă modalitate o reprezintă proiectele *eTwinning* și *Erasmus*, care sprijină dezvoltarea de competențe-cheie, stimulează colaborarea cu

profesori din țări europene și facilitează identificarea de noi metode, care pot fi utilizate în actul educativ în mod eficient, îmbunătățind calitatea educației prin dezvoltarea de abordări inovative. Așadar, parteneriatele strategice trebuie să „dezvolte transferul și implementarea de abordări inovatoare în educație, pentru a contribui la un învățământ de calitate care să conducă către modernizare instituțională și inovare socială” [3].

La implementarea acestor proiecte, profesorii nu lucrează singuri, ci se află într-o comunitate de practică care urmărește obiective comune specifice. Ei își depășesc rolul de simpli beneficiari și devin actori-cheie în implementarea inovației. Implicarea în proiectele *eTwinning* și *Erasmus* depășește competențele pedagogiei tradiționale: anume aici apare necesitatea de a dezvolta competența strategică. Activitatea cadrelor didactice dornice să se implice în aceste proiecte pleacă întotdeauna de la nevoia identificată în sala de clasă sau în școală. Folosind platforme specifice, profesorii își pot găsi parteneri cu aceleași nevoi, cărora li se poate răspunde prin intermediul proiectelor.

Scrierea proiectului sau scrierea cererii de finanțare este un proces complex, care îl transformă pe profesor într-un lider educațional la nivel micro. Implementarea proiectului după aprobare implică multe alte aspecte dincolo de sala de clasă, cum ar fi cele menționate mai jos:

- planificarea activităților colaborative cu partenerii din proiect, o condiție de calitate foarte importantă în evaluarea proiectelor;
- organizarea activităților;
- raportarea pe platforme specifice;
- schimbul colaborativ de activități;
- utilizarea de aplicații digitale;
- monitorizarea și negocierea constantă.

Prin toate aceste activități, cadrele didactice devin lideri de proiect în propria clasă sau școală. Această transformare din cadru didactic la clasă în manager de proiect necesită dezvoltarea unei gândiri strategice și a unor abilități strategice.

Competența strategică, în sensul său cel mai larg, implică „abilitatea de a utiliza resursele disponibile, inclusiv limbajul și comunicarea, pentru a atinge un scop prestabilit, în special atunci când apar obstacole sau probleme” [7, p. 122]. Competența strategică reprezintă:

- capacitatea de a planifica activitățile pentru a atinge scopul stabilit, utilizând eficient resursele disponibile;
- capacitatea de a soluționa o problemă majoră sau a o ameliora;
- capacitatea de a proiecta drumul pentru a ajunge

de unde ești la unde ți-ai propus să fii.

În viziunea lui Liz City, leadershipul strategic în educație este „o abilitate centrată pe o acțiune intenționată, pe menținerea unui focus pe termen lung și pe o înțelegere profundă a oamenilor și a sistemelor, valorificând puterea și capacitatea de a gândi la scară mare și a acționa la scară mică. Aceasta presupune, de asemenea, abilitatea de a filtra distragerile și de a prioritiza acțiunile, luând decizii cu intenție” [2].

Activitatea cadrului didactic implicat în proiecte europene, indiferent de poziția sa – de coordonator sau partener, este complexă. Acesta trebuie să dețină abilități cognitive, precum gândire sistemică și critică, dar și abilități manageriale, care să-i permită implementarea cu succes a proiectului în clasă/în școală sau gestionarea acestuia în calitate de coordonator, făcând posibilă planificarea activităților, alocarea resurselor financiare și procedurale, gestionând riscurile care pot apărea. De asemenea, un cadru didactic trebuie să fie capabil să comunice cu partenerii de proiect (de multe ori fiind necesară cunoașterea unei limbi de circulație internațională), inclusiv online, folosind platforme și instrumente digitale, și să colaboreze eficient pentru atingerea obiectivelor propuse și a rezultatelor finale. Toate aceste aspecte țin competența strategică, care se formează și se dezvoltă prin exersare și implicare în astfel de proiecte.

Aceste roluri complexe pe care cadrul didactic și le asumă îl transformă din profesorul care predă un conținut specific curriculumului într-un arhitect al proceselor educaționale. Prin proiectele europene de tip *eTwinning* și *Erasmus*, profesorul este nevoit să conceapă, să implementeze și să evalueze cunoștințe multi- și transdisciplinare într-un mod complex, care necesită o viziune de ansamblu, o adaptabilitate constantă și capacitatea de a colabora dincolo de sala de clasă.

Formarea competenței strategice la cadrele didactice care implementează proiecte europene este esențială pentru a răspunde cerințelor viziunii strategice europene.

Cu o experiență vastă în implementarea de proiecte *eTwinning* (peste 60 de proiecte, în perioada 2010-2025), dețin titlul de Ambasador și Formator *eTwinning* și *Erasmus* la nivel național și internațional. Bunele practici și experiența din proiectele *eTwinning* mi-a deschis drumul către proiectele *Erasmus*, în anul 2016. Până în prezent, am implementat șase proiecte KA229 și KA221. Începând cu anul 2023, coordonez la nivelul școlii acreditarea *Erasmus* a instituției pentru anii 2023-2027.

Toate proiectele europene în care am fost implicată în calitate de coordonator sau partener au reprezentat pentru mine un context favorabil pentru dezvoltarea competenței strategice. Desfășurarea activităților spe-

cifice managerului de proiect m-au expus la provocări autentice și complexe, care au pornit de la planificarea activităților, organizarea resurselor, gestionarea riscurilor, creând, astfel, o gândire dincolo de rutina zilnică, esențială în leadershipul educațional. Toate proiectele implementate în școală în perioada 2010-2025 s-au supus viziunii strategice europene, vizând obiective care urmăresc dezvoltarea de competențe atât la elevi, cât și la cadrele didactice și manageriale implicate.

În proiectele *eTwinning* implementate a fost esențial ca, alături de partenerii de proiect, să dezvoltăm un plan de lucru, realizat în mod colaborativ, pe etape, cu obiective clare, care să cuprindă activități transdisciplinare ce urmăresc viziunea europeană (precum incluziunea, STEM, educația digitală etc).

Implicarea într-un proiect *Erasmus+* este mult mai complexă, deoarece vizează o analiză de nevoi mult mai amplă: în baza acesteia, va fi completată o cerere de finanțare, se vor defini obiectivele și se vor stabili rezultatele tangibile și intangibile, realizarea planului de monitorizare și de diseminare, toate acestea fiind, desigur, aliniate viziunii europene.

În concluzie: Un proiect este unic prin obiective și rezultate, dar și prin parcursul său, fiecare etapă prezentând situații complexe, pentru care nu se pot identifica soluții similare, predefinite, solicitând pentru rezolvarea sau depășirea lor o gândire strategică. Întreg procesul de implementare reprezintă un mediu de antrenament al competenței strategice, cadrele didactice învățând să transforme obstacolele în oportunități de dezvoltare.

Beneficiile implementării proiectelor europene sunt numeroase, atât pentru elevi, cât și pentru cadrele didactice, fiind însoțite de multiple situații complexe și provocări care pot ține de comunicare, de respectarea termenelor, de tipul administrativ sau financiar etc., dar care, prin viziune și gândire strategică, prin abilitatea de negociere, prin motivarea și înputernicirea echipei de lucru, consolidează competența strategică a cadrului didactic, transformând proiectul într-un act strategic în sine.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale în perspectiva realizării și dezvoltării în continuare a spațiului european al educației. Pe: <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/strategic-framework-for-european-cooperation-in-education-and-training-towards-the-european-education-area-and-beyond.html> (Accesat la 16.08.2025)
2. City L. What It Really Means to Be a Strategic Leader. Pe: <https://www.gse.harvard.edu/ideas/edcast/25/06/what-it-really-means-be-strategic-leader> (Accesat la 16.08.2025)
3. OEAD. Erasmus+ Strategic Partnerships. Pe: https://erasmusplus.oead.at/fileadmin/Dokumente/erasmusplus.at/Aktuelles/2016/20161018_Information_days_Graz/Strategic_Partnerships_Nationalagentur.pdf (Accesat la 18.08.2025)
4. Planul de acțiune pentru educația digitală: context de politică. Pe: <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/plan> (Accesat la 16.08.2025)
5. Strategic Foresight. Pe: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-foresight_ro (Accesat la 16.08.2025)
6. Strategic Framework of the European Education Area. Pe: <https://education.ec.europa.eu/ro/about-eea/strategic-framework> (Accesat la 16.08.2025)
7. Tarone E. Teaching Strategic Competence in the Foreign Language Classroom. În: *Studies in Language Learning* (1983), 4, pp. 121-130. Pe: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED278234.pdf> (Accesat la 16.08.2025)
8. The European Competence Framework for Researchers. Pe: <https://opusproject.eu/openscience-news/the-european-competence-framework-for-researchers/> (Accesat la 16.08.2025)